

**ҚАРЖЫНЫҢ
АЗДЫҒЫ
ҒЫЛЫМИ
ЖАҢАЛЫҚТАРДЫҢ
ЖОЛОЫН БАЙЛАП
ТҮР**

2-бет

**ЕҢБЕГІНЕ
ҚАРАЙ –
ҚҰРМЕТ**

4-бет

**КІШКЕНТАЙ
ҚЫЛМЫСКЕР**

8-бет

ЗАН газеті

ZANMEDIA.KZ

Қоғамдық-саяси, құқықтық газет

✉ zangazel@mail.ru

№90 (3621) 28 қараша 2023

СҮХБАТ

Нұрлан САҒЫНДЫҚОВ,
Жетісу облысы Полиция
департаментінің криминалды
полиция басқармасы
басшысының орынбасары,
полиция подполковникі:

**«ИНТЕРНЕТ-
АЛАЯҚТАРҒА
АЛДАНЫП
ҚАЛМАҢЫЗ»**

– Нұрлан Сәбитұлы, қазіргі
таңда Жетісу облысында
алақытық істер жайлы не ай-
тар едіңіз. Өңірдегі жағдай
қалай?

– Жалпы облыста 2023 жылдың
10 айының қорытындысы бойынша
460 интернет-алақытық факттері
тіркелді. Откен жылы осы уақытта
360 дерек тіркелген еді. Өсім 27,8
пайызды құрап отыр. Өсім әсіресе,
Талдықорған қаласында 28,7%-ға
(282-ден 363-ке дейін), Текелі қаласында
3,4 есе (5-тен 17-ге дейін), Ақсу
ауданында 2 есе (2-ден 4-ке дейін),
Ескелді ауданында 6,5 есе (2-ден 13-
ке дейін) артқан. Көксү ауданында
4,5 есе (2-ден 9-ға дейін), Панғилов
ауданында 70,0% (10-нан 17-ге дейін)
алақытықтың есекін байқалады.
Ал осы бағыт бойынша тіркелген
қылмыстардың азауы Алакөл ауда-
нында – 2,6% (21-ден 8-ге дейін),
Кербұлак ауданында – 2,5% (10-нан
4-ке дейін), Сарқан ауданында –
33,3% (3-тен 2-ге дейін) байқалады.

– Осы қылмысты жасау-
шылар елді қандай жолдар-
мен алдап, немен айналысып
жүр?

– Қылмыстардың бір бөлігі әлеу-
меттік желілер арқылы (Instagram,
WhatsApp, telegram) және онлайн
алаңдар (kolesa, oix.kz) арқылы
жасалып отыр. Осыған дейін атал-
мыш платформаларға қатысты 154
қылмыстық іс тіркелді. Жалған жар-
нама еліткен тұрғындар алдын ала
төлем жасап, артынша келісken зат
немесе қызмет түріне қол жеткізе
алмай кеткен. Тағы бір қылмыстық
факттер онлайн-несие рәсімдеуге
қатысты. Бүгінгे дейін осыған бай-
ланысты 74 іс тіркелді. Бұл алақытық
схеманың негізгі айшықты белгілі
банк қызыраулары түсіп, телефонды алыс-
тан басқаруға арналған бағдарлама-
ларды орнаттыруға әрекет жасаудан
корінеді.

(Соңы 5-бетте)

БУГІНГІНІҢ БАС ТАҚЫРЫБЫ

МЕДИАНАРЫҚ ЖАҢА ТӘУЕКЕЛДЕРГЕ ДАЙЫН БА?

Бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы қоғамдық қатынастарды реттейтін 1999 жылды 23 шілдеде қабылданған «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» заң ескіргенін бүгінде бәрі мойындейді. Ал бұл мәселенің қоғамда талқыланып келе жатқанына он жылдың жүзі бол қалды.

(Соңы 5-бетте)

МЭСЕЛЕ

НЕКЕ БҰЗУ ЖАНЖАЛДАН БАСТАЛАДЫ

Қазіргі таңда елімізде өршіп тұрған мәселенің, бірі – ажырасу. Қазақстанда әрбір үшінші неке ажырасумен аяқталады. Үлттық статистика бюросының мәліметіне қарағанда, откен жылы 17,7 мың жұп некесін бұзған. Бірақ тіркелген ажырасуға қатысты бұл деректерге күдікпен қарауға болады. Өйткені, елімізде өтірік ажырасатындар да аз емес.

Заман дамып, өзгерген сайын адамдардың, жалпы қоғамның көзқарасы мен құндылықтарға деген қарым-қатынасы өзгереді. Бұл – бұлтарптас шындық. Себебі, заманға сай адамдардың психологиясы өзгеріске ұшырайды, бір қалыпта тұрмайды.

Сонымен, адамның қарым-қатынаска деген көзқарасы өзгереді. Осыдан біраз жыл бұрын ажырасуға бару – үлкен күнә, қылмыс немесе ерсі қылық ретінде қабылданатын еді. Гендерлік құқық заңнамасы қабылданған соң, ажырасу факті де көлтеп тіркеле бастады.

Бұрын дәстүрлі қазақ отбасында ажырасу деген үғым мүлде болмаған. Жастар ауыл аксақалдары мен үлкендерінің сездерін жерге тастанаған. Олар бұзығын тыйып, ақылын айттып, отбасында дәмсіз үұрсыс-керісті болдырмай реттеп отырған. Сол себепті ажырасу

деген үғым мүлде болмаған. Неке және отбасы мәселелерін зерттеп жүрген этнограф Аманжол Қалыш ажырасу откен фасырдың 40-50 жылдары кен етек жая бастады дейді. Егер 1950 жылдары әрбір жүйінші отбасы ажыраса, 1980 жылдары әрбір төртінші, 1990 жылдары әрбір үшінші отбасында ерлі-зайыптылардың неке бұзуы болған.

Неке бұзудың себептері көп. Бірақ басты себептері не деген сұраққа нақты жауап беру қыын. Осы сұраққа жауап ретінде писи-холгартардың тұжырымы бойынша мынандай себептер бар: перзенттің болмауы. Адамның отбасы құргандағы басты мақсаты – үрлап өсіру, артына із қалдыру, бала тәрбиелеу, оның қызығын көру. Бұл қазақ үлттына тән мінез, тән қалай. Оның үстінен, үлттық мінезіміз берілгенде жағдайлар ішінәр айтуға болады.

баласыз үй – қу мазар» деп айттылады. Міне, осыдан кейін жас отбасылар неке бұзуға инеттестіндігін көрүlege болады.

Түсініспешушілік немесе мінездің жараспауы. Түсініспешушілік қандай жағдайда туындаиды? Ол екі жастың асысын отбасын құру туралы шешім қабылдаудынан, бір-бірін жете танып-білмеуінен туындаиды. Оған себеп – үйленгенге дейін көніл қосып, қазіргі тілмен айтқанда кездесіп жүргендеге өздерінің шынайы бет-бейнесін, мінезін көрсетпеу, өздерінің болашақ жары қандай болғанын қалайтыны турауда толық жеткізбенгендіктен.

Нәпсікумарлықтың кесірі. Ер адамдардың араққа, құмар ойындарына, букмекерлік үйімдерге тәуелділігі, наркотикалық, психотроптық нәрсегерге байланысты да ажырасу сүйнелер көп.

Дінге көзқарастарының сәйкес келмеуіне байланысты да көтіседі, одан қалса теріс жүріс жүргүре ауестік басым. Бұлар – әйелдің сабырын түбі бір тауысатын жаман әдептер. Алайда, осындай жағдайлар ішінәр айтуға болады.

Тұрмыс тауқыметі. «Неке бұзуға қандай

себеп болды?» деген сұраққа әйелдердің күйеуім табыс таппады, жатыпшер, жалқау деп жауп беретіндері де аз емес. Егер, ер адам отбасын құруға, бір жанұяны асырауға дайын болмай, соқыр сөзіммен, желікен үйлелер болса, оның ақыры – неке бұзуға әкеп соқтырады.

Осы атальған себептерден де бөлек көтептеген себептер бар. Олардың қатарына кінәсін мойындау, тұқаппартық, қырсықтық, кекшілдік, ата-енелердің шамадан тыс жеке өмірлеріне араласуы, өз қалауымен қосылау, бір-біріне сенбей және т.б. себептерді атауға болады. Неке бұзу жанжалдан басталады. Қазірге кезде жанжалды реттейу, бір-біріне түсіністікпен қарау, мәмілеге келу қажет. Түсіністік танытатын кезде, жағдайды саралап, барлығын ойланып, екі жаққа да тиімді болатында шешім жасау болады. Егер бірінде құрбандықта бару керек болса, бару керек. Ол – сіздің отбасыңың үшін жасалатын қадам.

К.САМЕНБЕТОВ,
Мәңгістау облысы Жаңаөзен қалалық сотының судьясы

КӨКЕЙКЕСТІ

ЖҰМЫС БАР, БІЛІКТІ КАДР ЖОҚ

Ұлттық статистика бюросының мәліметіне қарағанда, III тоқсанда халықаралық еңбек үйімінің әдістемесі бойынша есептеген жұмыссыздық деңгейі 4,7% құрады. Яғни, бұл табысты кәсібі жоқ, алайда оны белсенді түрде іздеңген және жұмысқа кірсуге дайын адамдар. Ал ел экономикасының түрлі салаларында жұмыспен қамтылған халықтың жалпы саны 9,1 миллион адам. Жұмыспен қамтылғандардың 75,9% немесе 6,9 млн жаудамалы қызыметкер болса, 24,1% немесе 2,1 миллионы өзін-өзі жұмыспен қамтылғандар. Соның інтижесінде 15 жастан жогары халықта шаққандагы жұмыспен қамту деңгейі 65,5% құрады.

Статистика бойынша Қазақстандағы компаниялардың 63 пайызы әртүрлі біліктіліктерін кадрлардың тапшылығын сезінеді. Үкіметтің бағалауы бойынша Қазақстанда IT мамандарының тапшылығы 30 пайызды құрайды. Ал Еңбек министрлігінің мәліметіне қарағанда, 2023 жылдың қыркүйек айындағы қазақстандық еңбек нарығындағы сұранып пен ұсыныс тендерінде 113 800 түріндеме және 127 мың бос жұмыс орны болды.

Бұл мәселе биыл «Еркіндік, мағына, қарапайымдылық» деген тақырыппен Алматыда 11-рет өткен Kazakhstan HR-форумында да сез болды. Сарапшылардың сезінен қарағанда, ғаламдық жұмыссыздық деңгейі қазір аса жоғары емес. Қөніл-қуантарлығы ол есін жатқан жоқ. Сондықтан ендігі мәселе компаниялардың қызыметкерлерді жұмысқа алуында туындаиды.

«Біз жыл сайын сауалнама ала-мыз. Биыл 3,5 мыңдай адамнан жұмыс берушілерді қалай таңдайтынын сұрадық. Олар бізге көшеде кездей-

соқ жолықан жандар емес. Жұмыс берушілерді іріктеу критерийлерінің рейтингін бойынша алғашқы бестікке: жақсы жалақы (85%); қаржылық тұрақтылық (78%); жұмыспен қамту көпілі (67%); жабылды жұмыс атмосферасы (63%); мансап мүмкіндіктері (49%) енді. Ал олардың жалпы саны 15-тен асады. Егер бәсекеге қабілетті жалақы, қаржылық тұрақтылық, мансаптың есү туралы айтпаса қазір жұмыс іздеуінін өзі жұмыс берушімен сийлеспейді. Осылынан қарастаман олар маманды анықтамайды. Егер адам 3-4 әлеуетті жұмыс берушінің көрген кезде оған алдыңын бестіктері емес, ортаңы факторлар асер етеді. Өйткені, жоғарыдағылар міндетті талаптар», – дейді ANCOR компаниясының операциялық директоры Алексей Миронов. Оның айтуынша, Қазақстанда сұралғандардың 26 пайызы немесе әрбір жұмысқа қабілетті төртінші адам соңғы бір жылда жұмыс берушіні ауыстырған. Бұл әлемдік орташа көрсеткіштен (16%) жоғары. Ал келесі 12 айда

жұмысты ауыстыруға дайынсыз бадеген сауалға 19 пайызы, яғни әрбір бесіншісі іә деп жауап берген. Бұл көрсеткіш әлемде – 24 пайыз. Ол жұмыс беруші жаман деген сөз емес. Адамдар әрдайым өз бойынан жаңа мүмкіндіктерді іздейді. Сондайқтан қазір еңбек нарығын үздік ететін шешкандай сценарий жоқ. Жұмыс беруші талабы да енді жаңа дағды бойынша өсе береді. Соңғы 10 жылда оның орташа талабы 5-тен 23-ке дейін есекен.

EY компаниясының қызыметкерлерді басқару бойынша консультациялық қызымет тобының менеджері, HR академиясының жаттықтырушы-

сы Анна Боровкованың сезіне қарағанда, еңбек нарығына әсер ететін циклдік факторлар: экономикалық құлдырау және инфляция; геосаяси белгісіздік; қайталанатын бос орындар; табиғи апаттар мен індіттер; толық пайдаланылаған кенеңе кеңістігі. Ал құрылымдық факторлар: демографиялық өзгерістер жұмыс ұсыныстарының азаюына

Коммек компаниясының бас директоры Олег Ханиннің айтуыша, біздің елдегі адамдардың 90 пайызы жұмыста қүйеліске үшірдайды. Денсаулық, әл-ауқат және психикалық даму арасындағы төп-төндік бақытты және тұрқаты өмірдің негізгі элементі болып табылады. ДДҰ мәліметтері бойынша, қоғамдық денсаулықтың 20% тұрғын куалаушылықтан; 20% әлеуметтік жағдайлардан; 10% денсаулық жағдайы бойынша; 50% әр адамның өмір салтына байланысты.

Польшаның Mercer компаниясының ТМД елдері бойынша өтем-ақа және жеңілдіктер жөніндегі аға консультанты Елена Курганова жұмыс стиліндегі және өтемақа үлгілеріндегі елеулі өзгерістерді атап етті. Польша тәжірибесімен бөлісе отырып, спикер икемді жұмыс кестесі мен қашықтан жұмыс істеудің европалық үйімдарда барған сайын танымал бола бастағанын атап етті. Оның баяндамасында көтерілген өзекті мәселелердің бірі төрт күндік жұмыс аптасын негіздеуде болды. Ұлыбританиянан алынған деректерді келтірген оның сезіне қарағанда мұнда төрт күндік жұмыс аптасымен экспериментке қатысқан компаниялардың 92%-ы бұл режимді сақтауды шешкен. Ол сонымен қатар, жұмыс тәжірибесі мен HR-менеджмент тәсілдерін өзгерту контекстінде марараппатау стратегиясын қайта қару қажеттілігіне назар аударды. Аудитория арасында жүргізілген сауалнамаға сәйкес, аудиторияның 63% алдаға 12 айда қызыметкерлердің сыйақыларына инвестиция салуға дауыс берген. 58 пайызы қызыметкерлердің оқытуға және олардың біліктілігін арттыруға инвестиция салуға дайын. Компанияның брендін дамытуға 33% және мансаптық есуге 30% дауыс берілген.

Ерлік ЕРЖАНҰЛЫ,
«Заң газеті»

АЙМАҚ

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ: БІЛІМ САЛАСЫНЫҢ БЕЛЕСТЕРІ

Еліміздегі білім беру ісін жоғарылату мақсатында «Білімді ұлт. Сапалы білім беру» үлттық жобасы қабылданған. Қазақстан Республикасында мектепке деңгінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы да атаулы саладағы түткілді мәселелерді шешу жолында нәтижелілігін көрсетіп отыр.

Бүгінгі жазбамызда атаулы бастамалар бойынша Қызылорда облысында атқарылған жұмыстар көп. Биыл, жыл басынан бері 278 млрд теңге білім саласынан бөлінген. Оның ішінде, 245 млрд теңге жауапты басқарма қазынасына құйылса, 33 млрд 100,0 млн теңге өнір аймағындағы білім нысандарының құрылышын жүргізу мақсатында бөлінген. 2022 жылмен салыстырғанда бұл қаржы көлемінде 19 пайызға артық.

Қызылорда облысында 680 мектепке деңгінгі білім беру үйімі бар. Онда қазіргі күні 57 545 бұлдыршын тәрбиленеді. Бұл сан өнірдегі бұлдыршындердің басым көшілілігі деуге болады. Сөзімдік куаттау үшін статистикалық мәліметтерге жүгінейік, мамандар, 2 мен 6 жастың қамтылуы – 89,6 %, 3 пен 6 жас – 100 %-ды құрады. Балаларға 6 160 тәрбиесінде 4 424, арнаулы орта білім барлар – 1 736. Қөн жылдан бері шешімін таптай келе жатқан түйін де тарқаған сектіді. 2023 жылдың қыркүйек айының 1-нен бастап бірқатар мектепке деңгінгі білім беру үйімдерінде жұмыс істейтін адамдардың жалақысы 30 пайыза өсken. Ол үшін республикалық бюджеттеннен 1,7 млрд теңге бөлінди. Сонымен қатар, 8 258 тәрбиеленүшігө 1,6 млрд теңге бюджеттік өтінім ұсынылды. Атаулы қаржы көзі бойынша келер жылдың бастауынан жаптай ыстық тамақпен қамтамасыз ету көзделуде. Енді ата-аналар өз балалары үшін 4 балабақшаның ішінен таңдау жасай алады. Бұл да ілкімді істердің қатарында.

Өнірдегі оқушылар саны 180 520-ға жетті. Оның 17 543-і 2023–2024 оқу жылында мектеп табандырығын жаңаңдан аттаған жасаспірімдер. Оларға облыс бойынша 325 орта білім беру үйімінің қызыметтерінде. Мектептерде 23 621 педагог жұмыс жасайды. Оның жоғары білімдісі – 22 657, арнаулы орта білім барлар – 964. Айта кетуім керек, мұғалімдер жалақысы жыл санап өсде. Төрт жыл ішінде Мемлекет басшысының тапсырымасына сәйкес 100 пайызға арткан. Сонымен қатар, үш ауысымда оқыту жайы да күн тәртібінде қатаң қадағалануда. Жана оқу жылында 6 мектеп атаулы маселеге жолықан болатын. Олқылықтың орнын толтыру мақсатында №3, 101, 264 және Абай мектептеріне 1850 орынға арналған жана ғимараттар салынған. Олар мектептің негізгі

ғимаратының жаңынан қосымша пайдалануға берілген. Сонымен қатар, Бәйтерек мөлтек ауданынан пайдалануға берілген 600 орындық жана мектеп халық ілгілігіне берілді. Жаңа санын № 261, 280 мектептердің жүктемелерін азайтуға мүмкіндік береді. Нәтижесінде 6 418 талапкер білім гранты конкурсына қатысып, 4 973 түлек грант інегері аттанған. Бұл 77,5 пайыз бала мемлекеттік грант негізінде білім алды деген сөз. 2023 жылы 102 оқушының республикалық, халықаралық деңгейдегі пәндердің олимпиадалар мен ғылыми жобалардың жөнімпазы атанды. Облыстың пәндердің олимпиадалық командасы жаратылыстану – математика балықтарындағы жаңа мектеп пайдалануға беріледі. Бұдан білек, «Білім беру инфраструктурын қолдау коры» есебінен 8 мектептің құрылышын салуға тиісті ұсыныстар берілді. Құны – 7,3 млрд теңге. Мемлекеттік оқушылардың жаңынан қосымша аяқталып, 6 418 талапкер білім гранты конкурсына қатысып, 4 973 түлек грант інегері аттанған. Бұл 77,5 пайыз бала мемлекеттік грант негізінде білім алды деген сөз. 2023 жылы 102 оқушының республикалық, халықаралық деңгейдегі пәндердің олимпиадалар мен ғылыми жобалардың жөнімпазы атанды. Облыстың пәндердің олимпиадалық командасы жаратылыстану – математика балықтарындағы жаңа мектеп пайдалануға беріледі. Бұдан білек, «Білім беру инфраструктурын қолдау коры» есебінен 8 мектептің құрылышын салуға тиісті ұсыныстар берілді. Құны – 7,3 млрд теңге. Мемлекеттік оқушылардың жаңынан қосымша аяқталып, 6 418 талапкер білім гранты конкурсына қатысып, 4 973 түлек грант інегері аттанған. Бұл 77,5 пайыз бала мемлекеттік грант негізінде білім алды деген сөз. 2023 жылы 102 оқушының республикалық, халықаралық деңгейдегі пәндердің олимпиадалар мен ғылыми жобалардың жөнімпазы атанды. Облыстың пәндердің олимпиадалық командасы жаратылыстану – математика балықтарындағы жаңа мектеп пайдалануға беріледі. Бұдан білек, «Білім беру инфраструктурын қолдау коры» есебінен 8 мектептің құрылышын салуға тиісті ұсыныстар берілді. Құны – 7,3 млрд теңге. Мемлекеттік оқушылардың жаңынан қосымша аяқталып, 6 418 талапкер білім гранты конкурсына қатысып, 4 973 түлек грант інегері аттанған. Бұл 77,5 пайыз бала мемлекеттік грант негізінде білім алды деген сөз. 2023 жылы 102 оқушының республикалық, халықаралық деңгейдегі пәндердің олимпиадалар мен ғылыми жобалардың жөнімпазы атанды. Облыстың пәндердің олимпиадалық командасы жаратылыстану – математика балықтарындағы жаңа мектеп пайдалануға беріледі. Бұдан білек, «Білім беру инфраструктурын қолдау коры» есебінен 8 мектептің құрылышын салуға тиісті ұсыныстар берілді. Құны – 7,3 млрд теңге. Мемлекеттік оқушылардың жаңынан қосымша аяқталып, 6 418 талапкер білім гранты конкурсына қатысып, 4 973 түлек грант інегері аттанған. Бұл 77,5 пайыз бала мемлекеттік грант негізінде білім алды деген сөз. 2023 жылы 102 оқушының республикалық, халықаралық деңгейдегі пәндердің олимпиадалар мен ғылыми жобалардың жөнімпазы атанды. Облыстың пәндердің олимпиадалық командасы жаратылыстану – математика балықтарындағы жаңа мектеп пайдалануға беріледі. Бұдан білек, «Білім беру инфраструктурын қолдау коры» есебінен 8 мектептің құрылышын салуға тиісті ұсыныстар берілді. Құны – 7,3 млрд теңге. Мемлекеттік оқушылардың жаңынан қосымша аяқталып, 6 418 талапкер білім гранты конкурсына қатысып, 4 973 түлек грант інегері аттанған. Бұл 77,5 пайыз бала мемлекеттік грант негізінде білім алды деген сөз. 2023 жылы 102 оқушының республикалық, халықаралық деңгейдегі пәндердің олимпиадалар мен ғылыми жобалардың жөнімпазы атанды. Облыстың пәндердің олимпиадалық командасы жаратылыстану – математика балықтарындағы жаңа мектеп пайдалануға беріледі. Бұдан білек, «Білім беру инфраструктурын қолдау коры» есебінен 8 мектептің құрылышын салуға тиі

ТАҒЗЫМ

ЕҢБЕГІНЕ ҚАРАЙ - ҚҰРМЕТ

«Ханда қырық адамның ақылы болса, биде қырық адамның білімі мен ары болады» деген екен бабаларымыз. Сол би дегениңіз – бүгінгі судьялар.

Бүгінгі мақаламыз мәртебелі маңандық бүйіндегі болған, өмірі өнеге, тағылымы тәндеңсіз тәрбие мектебіне айналған Әбдіғалимова Құлбарам Қабықенқызы және Тансықпаев Төлеген Сабырулы тұрғын болмак. Теміртау қалалық сотының отставкадағы судьясы, сот жүйесінің ардагері – Құлбарам Қабықенқызы биыл 70 жасқа толып отыр.

Әріптесіміз ҚарМУ-дің зан факультеттің бітіргеннен кейін 1978 жылдан бастап Теміртау қаласының халық сотында стажер, кейін халық судьясы болып жұмыс істеді. 1982 жылдың маусым айынан бастап 9 жыл бойы Қарағанды қаласы Совет ауданы Заң консультациясының адвокаттар алқасының мүшесі, Теміртау қаласы Металлургер ауданы Заң консультациясының адвокаты қызметін атқарды. 1992 жылдан Теміртау қалалық халық сотының халық судьясы болған Құлбарам Қабықенқызы 1996 жылы Теміртау қалалық сотының судьясы болып тағайындалды.

Құлбарам Қабықенқызы үшін ең бастысы – тәртіп. Өзіне тапсырылған істі тиянақты әрі нәтижелі орындау басты қағидасы. Қенестік дәүірдегі сот жүйесін көзбен көріп, тәуелсіздіктің алғашқы жылдарында сот саласының жетілуіне субелі үлесін қосқан ардагер саналы ғұмырының 21 жылын сот жүйесіне арнады. Сот жүйесіндегі көлжілдік, мінсіз қызметті және сот төрелігін жүзеге асырудың белсенді қолғамдық қызметі үшін Қ.Әбдіғалимова Судьялар одағының «Жеті жарғы» құрмет белгісімен марапатталды.

Қарағанды облыстық сотының судьясы Галина Кочубейдің Құлбарам Әбдіғалимовага деген құрметі ерекше. «Құлбарам Қабықенқызымен бірге жұмыс істегендегі әріптесімің көшбасшылық қасиетіне, мақсатына деген адалдығына, жетістік жолындағы табандылығына тәтті болдым. Осы озық қасиеттері ол кісін шынға шығарды. Университетті бітірген-

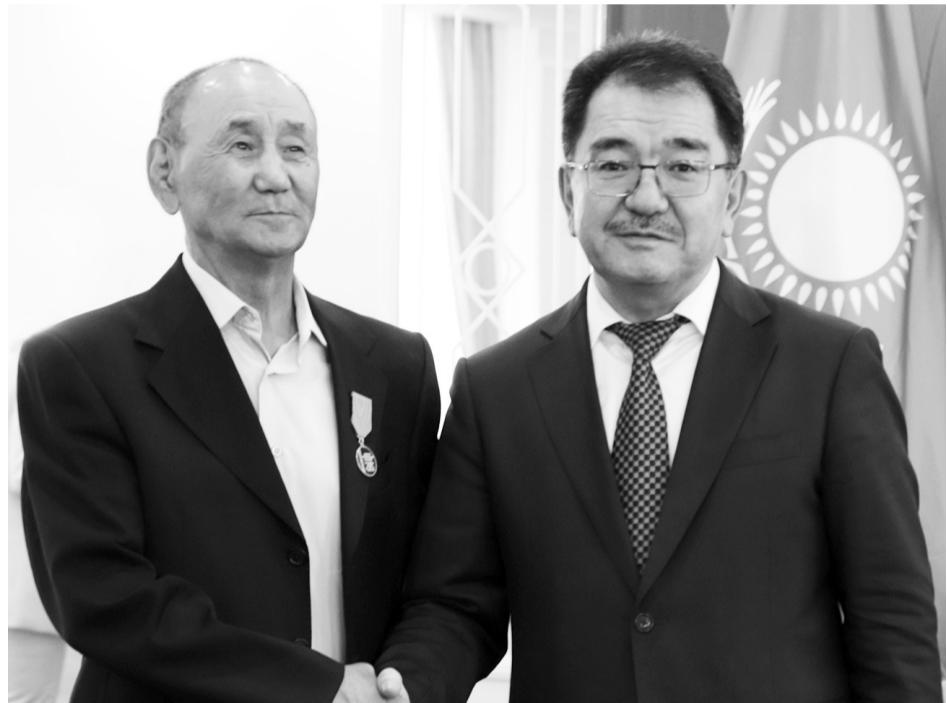
нен кейін сот саласына араласқан әріптесіміз сол кездеңі ең жас халық судьясы болып сайланды. Ол уақытта халық судьяларын заң ғылымында терең білімді, жұмысқа деген мінсіз көзқарасы байқалған адамдардан фана іріктел, халықтың өзі сайлайтын. Оның ең жарғары қасібілігі, талантты, ададлығы, еңбекқорлығы мен үшін фана емес, бізben бірге жұмыс істеген көптеген жас әріптестер үшін үлгі болды» – дейді.

Қарағанды облыстық қылмыстық істер жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотының отставкадағы судьясы – Төлеген Сабырулы да биыл 70-тің белесіне шықты.

Ағамыз 1978 жылы Торғай облысы Амантогай ауданының прокуратура-сына стажер болып келіп, кейін прокурор қемекшісі қызметті атқарды. Одан кейін Торғай облысы Кийимин ауданының халық судьясы болса, 1996

отставкаға шығу бақыты екінің біріне бүйіра бермейтін айқын. Бұл дәрежеге еділдікті ту еткен, судья әдебі кодексін бұлжытпайды. Сот жүйесінің дамуында үлес қосқаны үшін «Қазақстан Республикасының сот жүйесіне 30 жыл» медалімен, Қарағанды облыстық соты терағасының құрмет грамотасымен марапатталған.

Т.Таңсықпаевпен бірлескен жұмыс кезеңі туралы Қарағанды облыстық қылмыстық істер жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотының судьясы – Қайрат Қасимов «Төлеген Сабырулы Қарағанды облыстық мамандандырылған ауданаралық қылмыстық істер жөніндегі сотына судья болып 2011 жылдың маусым айында келді. Ағамыз осы сотта судьялау-азымында 2016 жылдың желтоқсан айына дейін қызметті атқарып, құрметті отставкаға кетті. Ол кісі әрдайым өз міндеттіне, еңбек тәртібіне ете жауап-

жылы Ақмола облысы прокуратура-сына прокурор болып тағайындалып, осы салада 1997 жылға дейін еңбек етті. 1997 жылы ҚР Жоғарғы Сотта азаматтық Президиумына қомекші болып орналасып, кейін Жоғарғы Сот азаматтық істер бойынша сот алқасының кенесшісі, қылмыстық істер бойынша сот алқасының кенесшісі т.б. Қызметтерін атқарды. Жалпы Төлеген Сабырулы сот саласына 18 жылдың арнаған.

Қызметті мансап емес, аманат деп қарайтын ағамыз сот саласына түбөгейлі бет бүріп, 2002 жылдан 2007 жылға дейін Приозерск қалалық сотының терағасы қызметті, 2007 жылдан 2010 жылға дейін Қарағанды қаласы Қазыбек би аудандық сотының судьясы, 2010 жылдан 2015 жылға дейін Қарағанды облысының қылмыстық істер жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотының судьясы лауазымдарын атқарды.

Сот саласында еңбек етіп құрметті

кершілікпен қарап, жұмыс барысында өзін сауатты және білікті зангер ретінде көрсете білді. Адамгершілігі мол жан-жақты тұлға. Ағамыз өзінің мол тәжірибесіне сүйене отырып, жас кадрларды шыңдауға үлес қосуды өзінің өмірлік мұраты санады. Қызмет барысын жас судялармен белісуге әрқашан дайын. Истерді қарағанда принциптілік танытып, өзінің ұстанымын, пікірін қуаттай алды. Қебі судья екенін толық дәлелдеген Төлеген Сабырулы судьялар қауымы арасында да сыйлы. Қазір құрметті демалыста болса да адвокаттық қызметтеп айналысады» – деген жүрекжарды пікірін білдірді.

Қос ардагерді Қарағанды облыстық сотының ұжымы 70 жас мерейтоймен күттіктап, құрметті көрсетті. Терелік алдында тұғыры биік тұлғалардың көрер қуанышы көп болғай!

Қарағанды облыстық сотының баспасөз қызметі

Сот саласында еңбек етіп құрметті

тобының инженері, 5-дәрежелі құрастыруши болып түрлі еңбек жолынан өтеді. Сол кездеңі Шымкент қаласында салынған көп қабатты үйлерде, аудан орталықтары мен ауылдарда салынған мектеп, ауруханағының бой көтерүінде Сабит ағамыздың қоюның ізі қалды десек, артық айтқанымыз емес.

1988 жылы С.М.Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университеттің зан білімін бітіргеннен кейін Сабит Бақтыбайұлының еңбек жолындағы екінші кезеңі басталды. Себебі, 1988–1991 жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жылдары Абай, Ордабасы, Еңбекші, Төле би мемлекеттік нотариалды кенселерінде мемлекеттік нотариус, аға мемлекеттік нотариус, Өнтүстік Қазақстан облыстық мемлекеттік нотариалды кенесшісі, ОҚО Әділдік жылдары ол кісі Шымкент облыстық Тұргын үй-әлеуметтік банкінің аға зан кенесшісі, ал 1991–1998 жы

СҮХБАТ

(Соңы. Басы 1-бетте)

Алаяқтар бұл қылмысты жасау барысында жәбірленушілерге ресми өкіл ретінде телефон соғып, олардың аттарынан бәз-біреулердің несие шығарып жатқанын жеткізеді. Мәселені шешу үшін жеке деректер мен құпия сөздерді, және телефонды алыстан басқару үшін «AnyDesk» бағдарламасын орнатуын сұрайды. Сонында алаяқтар қолдағы бар деректерді пайдалана отырып, жәбірленуші атынан алыстан басқару бағдарламасының көмегімен несие шығарып, өз дроперлік шоттарына лақтырады. Жалпы жалған банк қызыметкері атынан қонырау соғуға байланысты бүгінде 129 қылмыстық іс тіркелді. Бұл тізім соны емес. «Жобаларға тиімді инвестиция» лозунгімен алданған азаматтар арзы тағы бар. Жалпы саны осыған ұқсас 103 дерек тіркелді. Тез байып кетемін деп тақырға отырған жандардың мұны бір. Алаяқтардың бұл жолғы құйтырықы амалдары да бұрынғыдан

Нұрлан САҒЫНДЫҚОВ, Жетісу облысы Полиция департаментінің криминалды полиция басқармасы басшысының орынбасары, полиция подполковнігі:

«ИНТЕРНЕТ- АЛАЯҚТАРҒА АЛДАНЫП КАЛМАНЫЗ»

бөлек. Қаскөйлер әлеуметтік желі беттерінә өздерін эксперт ретінде көрсетіп акция, криптовалюта арқылы пайда табу жарнамасын салған. Кейін қызығып, ақша салған адамдарға алғашқы пайдала-рын да жіберген. Осылайша имамдары арқылы әр апта-ның жұма күні мешітке «Жұма намазына» келген жамағатқа интернет-алаяқтығы бойын-ша құқық бұзушылықтардың алдын алу және жолын кесу туралы түсіндірме жұмыстары жүргізілуде.

қарапайым халықтың сеніміне ие болған. Десе де істің байыбы үлкен қаржыға келіп тірелгенде, эксперт те, ақша да зым-зыя жоқ болған.

– Қылмыстық істерді ашу көрсеткіштерінің қалай, алайқтарды құрықтау мүмкін болып

жатыр ма?

– Интернет-алаяқтық қылмыстарында күдіктілердің арапарында дропперлердің болуы істі құрделендіреді. Оның үстіне алаяқтар ұсындағы ақшаның 90 пайызы шетел шоттарына түседі. Ал жәбірленушілер болған жайт жайлы кеш хабарлап жатады. Сондықтан істерді ашу кезінде көп қиындық туындаиды. Бұғінде түскен арыздың 68-і сотқа жолданды. Қазіргі таңда интернет-алаяқтыққа қатысты заң жобасы қаралымда. Алдағы уақытта зандағы өзгерістер осы іске он асар тигізелі деп сенеміз.

З жедел үәкіл, жедел криминалистикалық басқармасынан 2 криминалист, Ақпараттандыру және байланыс басқармасынан 2 маман бар. «Cyberpol» тобы интернет-алаяқтық ретінде ҚАПББ-де тіркелген қылмыстық істер бойынша күн сайын талдау жүргізіп, қосымша нұсқаулар беруде. Бұғінгі таңда «Cyberpol» тобымен ҚР аумағында интернет-алаяқтық фактісімен ұсталған күдікті адамдарды және олардың Жетісу облысының ПД-да тіркелген қылмыстық істерге қатыстылығы күнделікті жұмыс барысынан тексерілуде

– Соңғы уақытта осы
қылымыстардың алдын
алу мақсатында қандай
шаралар аткарылууда?

шаралар атқарылуда? – 2023 жылдың қыркүйек айының 15 мен 17 күндері Жетісу облысы ПД Криминалдық полиция басқармасы ҚАПББ-мен бірлесіп «Интернет алаяқтыққа жол жоқ» профилактикалық іс-шарасын өткізді. Онда көрнекі түрде 40.101 дана парапшалар мен брошюралар таратыла отырып, 23.608 үй тұрғындарына, алаяқтық әрекеттердің жолын кесу, болдырмая жөнінде түсіндірілді. Сондай-ақ, өткізілген профилактикалық іс-шара нәтижелерін бұқаралық ақпарат құралдарында, оның ішінде интернет-ресурстарда кеңінен жариялады. Және де Жетісу облысы аумағында орналасқан қала-лық және аудандық мешіт

ның саптағы жеке құрамының 50% жұмылдырылды. Оның үстіне Жетісу облысы ПД ҚА-ПББ-нің қызметкерлері нұсқау бойынша, тұрақты негізде сенбі және жексенбі күндері интернет-алаяқтығы бойынша құқық бұзушылықтардың алдын алу және жолын кесу туралы аудан және қала тұрғындарына түсіндірме жұмыстарын жүргізіп, брошюралар таратуда. 2023 жылдың қараша айының 11 мен 12 күндері Текелі қаласы, Қаратал ауданында профилактикалық іс-шаралар өткізілді. Жетісу облысы ПД Криминалдық полиция басқармасымен ағымдағы жылдың басынан бастап тіркелген интернет-алаяқтық бойынша барлық қылмыстық істер әрдайым зерделеніп, талдау жүргізілуде. Интернет-алаяқтық бойынша қылмыстық істерді ашу және тергеу мәселелеріне ерекше назар аударылуда, бұл бағыттағы жұмыс жалғасып жатыр және Жетісу облысы ПД КПБ басшылығының бакылаудында.

— Қарапайым халық-
қа, жергілікті тұрғын-
дарға берер кенесіңіз?

– Банк қызметкері ешқашан жеке деректер пен құпия таңбаларды телефон арқылы хабарласып сұрамайтынын есте сақтаңыздар. Түрлі маркетплейтерде зат немесе қызмет ұсынатын жарияланымдарға алдын ала төлем жасамаңыздар. Қызмет не зат ұсынып отырған компанияны мұқият қарап зерттеп алыныздар. Оңай ақшаға елітпеніздер. Тегін ірімшік тек қақпанда болатынын есте ұстаныздар. Алаяқтарға ұрынғаныңызды сезсеңіз құқық қорғау орындарына жедел телефон шалыңыз. Сол кезде ғана қылмыстың ізін сүйтпай ашу мүмкіндігі молады.

– Сұхбатыңызға рақмет!

Нұрбол ЖЫЛЫС,
«Зан газеті»

БҮГІНГІНІҢ БАС ТАҚЫРЫБЫ

МЕДИАНАРЫҚ ЖАҢА ТӘҮЕКЕЛДЕРГЕ ДАЙЫН БА?

(Соңы. Басы 1-бетте)

Кәсіби қауымдастықтар мен бұл салағатының бар түрлі қоғамдық үйімдердің ұсынысы-тілектері бойынша ширек ғасырдың ішінде 30-ға жуық өзгерістер мен түзетулер енгізілгенімен, саладағы қордаланған мәселенің түйіні тарқатылған жоқ. Сондықтан Мемлекет басшысы да 2022 жылғы 16 наурыздағы жолдауында «Халық үніне құлаң асатын мемлекет» тұжырымдамасын табысты жүзеге асыруда мүмкіндік беретін 10 бастаманың жетіншісі ретінде «Бұқаралық ақпарат құралдарының бәсекеге қабілетін

олар үлттүк оператор ретінде Қазпоштаны анықтаймыз ба, әлде басқа оператор қажет бола ма деген мәселе бойынша қызу пікірталас өткізген. Төртіншісі, мемлекеттік ақпараттық тапсырыска катысты.

«Мемлекеттік ақпараттық тапсырыс ашық және бұған қатысты есептілік міндетті түрде болуы керек. Біз мемлекеттік ақпараттық тапсырыстың тиімді жүзеге асырылуының жыл сайынғы есебін Жоғары аудиторлық палата арқылы немесе орталық мемлекеттік орган арқылы Парламентке берілуі қажет деген норманы ұсындық. Бұл да ауқымды концептуалды нормалардың бірі болды. Масс-медианың этикасы деген біз үшін алдымен журналистердің құқықтық кепілдіктерін сақтау. Сонымен қатар сенімді, шынайы ақпаратты жеткізу, субъективтіліктен алыс бола отырып, объективті ақпаратты қоғамға жеткізу. Мен өзім оны қоғам мен биліктің арасындағы байланысты нығайту деп түсінem» деген Ж.Сулейменова өздерінің «Масс-медиа туралы» заң тек қана бүгіннің тәуекелдеріне емес, бүгінгі әткір сұрақтарға емес, біздің ұлт ретіндегі болашақ сұрақтарға да жауап беретіндегі заң болуы үшін жұмыс жасап жатқандарын жеткізді.

Мәдениет және ақпарат вице-министрі

Поденгіс жөнде ақпарат виде министр барлық тәуекелдер мен басты бағыттар, басымдықтар ең алдымен Ақпараттық доктринада айқындалғанын атап өтті. Соның ішінде бірінші сөз бостандығы. Екінші, ақпараттық егемендігіміз. Ушінші, медиа саланың бәсекеге қабілеттігі, сонымен қатар ұлттық дәстүріміз ескерілген. Сондықтан олар ең алдымен журналистика қауымдастыры мен медиа саламен, әрбір азаматпен осы мәселеге қатысты жұмыс жасап жатқанын жеткізген Қ.Искаков: «Біз оппонент емеспіз. Бәріміз әріптеспіз. Біздің саясатымыз сіздерге кедергі жасау емес, үәкілетті органның басты жұмысы сөз бостандығын қамтамасыз ету. Әрбір журналистің жұмысына жағдай жасау. Сонымен қатар ұлттық ақпараттық кеңістіктің ақпараттық қауіпсіздік мәселесі. Қолданыстағы заң 1999 жылы қабылданған. 24 жылдың ішінде 30-ға жуық өзгерістер енгізілді. Яғни, біздің заңнамамыз ішкі, сыртқы ахуалға, біздің қазіргі бол жатқан жағдайға сәйкес келмейді заңнама жағынан да, ұйымдастыру жағынан да, ақпараттық технологияны дамыту жағынан да. Тіпті, түсіндірме сезілдері бойынша да сәйкес келмейді. Әйткені

Қазақстан баспасөз клубы ұйымдастырылған шара бұл жолы «Медианарық: біз қауіптерге және қайтадан жаңаруға дайынбыз ба?» деп ген такырыппен өтті. «Қазақстанның медиа нарығы: заңнамалық саладағы өзгерістер тәуекелдер, мүмкіндіктер» деп аталатын негізгі панелдік сессиясына депутаттар Парламент Мәжілісі жаңындағы Қоғамдық палатаның төрағасы Айdos Сарым мен Жұлдызы Сүлейменова, Мәдениет және ақпарат вице-министрі Қанат Исқаков, «Әділсөз» қоғының президенті Қарлығаш Жаманқұловада Құқықтық медиа орталықтың директоры және тең құрылтайшысы Дина Окремова Exclusive сайтының бас редакторы Қарлығаш Еженова спикер ретінде қатысты.

Онда Қазақстан баспасөз клубының президенті Әсел Қарауылованың «идеологиялық түрғыдан қандай сын-қатерлерді көріп отырысyzдар? Бұл заң жобасы қазір бізге

тырысынан да қолдау тапты. Бүгінгі таңда мемлекеттерінде журналистикалық этиканың жоғары стандарты қалыптасқан. Жұмыс тобында біз талқылап жатқанда мәселеде осы этика мәселесін кім реттеу керек? Мемлекет пе, министрлік пе, әлдең өзін-өзі реттейтін үйымдар қажет пе? деген сұрақтар туындастырылғанда. Мәжілістің Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің, Жұмыс тобының мүшелері бұны өзін-өзі реттеу үйымдардың реттегені дұрыс деп ойлады. Ал Мәдениет және ақпарат министрлігі мұны кәсіптік кеңестер арқылы реттеу қажет деген позицияда. Біз бұл норманы әлі талқылау үстіндеміз. Біз өз тарапымыздан 26-ға тарта норманың «ұсындық», дегенді айтты. Оның айтуышы біріншісі идеологиялық дербестікті сақтауға қатысты балалар әдебиетін, басылымдағы ырын субсидиялауға қатысты. Екіншісі, «Анастасія тілі», «Қазақ әдебиеті» секілді үлттүк базалыларды субсидиялау. Үшіншісі, шалғай ауылдарға газет-журналдарды жеткізу. Онда

**Ерлік ЕРЖАНҰЛЫ,
«Заң газеті»**

